

KULTUR 9. APRIL

Anmeldelse: *Gobelin – i tråd med tiden*. Ny udstilling på Frederiksborg Slot viser, at gobeliner er modstand og kønspolitik, poesi og kvindefrigørelse. Men mest af alt lækre at se på.

Jo, man kan godt være gobelinseksuel

ANNE SOPHIA HERMANSEN

▶ Lyt ≡+ Kø 📖 Gem artikel

Pludselig er de over det hele. SMK viser Anna Thommesens vævede billedtæpper, Koldinghus viser *Vævede mesterværker*, og på Frederiksborg Slot har man lige åbnet udstillingen *GOBELIN – i tråd med tiden*. Men hvorfor er billedtæpper blevet moderne? Umiddelbart skulle man tro, at det handlede om 1970ernes genkomst. I forvejen strikker og hækler folk på livet løs, og hvis man går i IKEA, er der brunt og orange overalt – vi mangler bare de forsænkede lofter og hessiantapeter og bilfri søndage, så er 70erfølelsen genskabt.

Men det handler ikke om 1970ernes genkomst, men snarere om det sene 1800-tals. Det viser udstillingen om gobeliner på Frederiksborg.

Her har man i tre år arbejdet på at undersøge de tanker og længsler, som en række kvinder vævede ind i de kæmpestore vægtæpper i forbindelse med

genskabelsen af slottet. Det brændte som bekendt ned i 1857 og blev derefter genopbygget som nationalt museum og portrætgalleri, og i den forbindelse blev den prægtige Riddersal svøbt i gobeliner efter forlæg af Karel van Mander 2.

Semper Vadentes (1905) af Frida Hansen. Foto: Stavanger Kunstmuseum Ritzau Scanpix

Men helt lignede de nye gobeliner ikke dem fra 1600-tallet. Der indsneg sig filigranmønstre og legende katte i træerne, og på den store gobelin, der forestiller Kalmars erobring, kunne man i bunden se vild nordisk flora som mælkebøtter, brændenælder og tidsler. Hvad handlede det om? Kvindernes frigørelse såmænd.

Det er en af de overraskende erkendelser, som bliver trukket frem i *GOBELIN – i tråd med tiden*, der også viser os, at man godt kan være gobelinseksuel. For der er noget uimodståeligt over de mere end seks meter brede gobeliner, det har taget år at lave, skabt af entreprenante kvinder, der

Køb abonnement

Næste artikel søggede hun sammen med Johanne Bindsbøll for at la gobelinerne vævet ind i kunst-, kvinde- og danmarkshistorien.

Sammen havde de to kvinder virksomheden Den Konstantin-Hansen-Bindsbøllske Broderiforretning, også kaldet Boden, og den dynamiske duo blev gennem årene toneangivende for dansk tekstilkunst, og især Bindsbøll var aktiv i kvindesagen.

Kan vi se spor af det i gobelinerne? Ja, absolut. Billedtæpperne rummer en fremtidsvision om, at kvinder kunne være ligestillet med mænd og være en del af arbejdsmarkedet, økonomisk selvstændige, politisk aktive og selvfølgelig også anerkendt som kunstnere. Det kan man udlede af et enkelt symbol: mælkebøtten.

Den modstandsdygtige blomst kravler ikke kun rundt på flere af gobelinerne, men også på mange af datidens malerier og dekorationer. Tænk på Bertha Wegmanns malerier og Suzette Holtens indgangsportal til *Kvindernes Udstilling* i 1895. Eller på H.C. Andersens eventyr *Der er Forskjel*. Her spiller en æbleblomst smart over for en mælkebøtte, der hele tiden bliver trådt under fode, men til sidst bliver den samlet op af en adelsdame og gjort til et motiv på et maleri.

I udstillingen finder vi den genstridige blomst på *Løvetand* (som mælkebøtten jo også hedder), et udstillet billedtæppe af Frida Hansen, der er udlånt fra Stavanger Kunstmuseum og tilbage i 1893 blev vist på Verdensudstillingen i Chicago. På en baggrund af stiliserede mælkebøtter ser vi en kvinde i japansk kimono, og rundt om hende løber nogle linjer af den norske forfatter Henrik Wergeland: »Når marken ligger mørk og ry/ med et af løvetand den spredes, den urt som gror jo mer den trædes.«

Da Agnes Slott-Møller nogle år senere laver et vægtæppe med Margrete 1. i front, nikkes der høfligt til Frida Hansens komposition, og dronningen

omringes af et citat fra *Den danske rimkrønike*. Med gotiske bogstaver står der, at kvinder er handlekraftige og i stand til at udrette mere, end hvad man(d) forventer.

Så jo, gobeliner kan også være kønspolitiske poesimanifester.

En lille udstillingsgenialitet består af den væv, der er opsat inde i Riddersalen. Her kan man sætte sig og selv være med til at væve et billedtæppe, naturligvis med en kæmpe mælkebøtte som motiv. Når man sidder der, forstår man, hvor lang tid det tager at lave et billedtæppe, men også, hvor mange ting væverskerne må have haft mulighed for at vende i løbet af de næsten 30 år, det tog at genskabe Frederiksborgs gobeliner. Og hvor kedeligt det i øvrigt må have været på lange stræk.

Selvom opgaven med at genskabe de tabte gobeliner var låst, lykkedes det alligevel væverskerne at få indvævet kønspolitik og modernitet i flere af tæpperne, og hvis man sværmer for skønvirkestilen, henter nogle af dem også inspiration fra datidens superstjerne William Morris, ligesom der er humoristiske værker med kaniner i færd med at æde kålblade og små frøer gemt for tranerne i bunden af japansk inspirerede tæpper. Så det hele er ikke bare hyldester til regenter fra middelalderen.

I 1928 var magtrum gjort til pragtrum, og projektet færdiggjort, og selvom der var dem, der mente, at gobeliner var gammeldags og umoderne, medvirkede det til at løfte anseelsen og til, at gobelinvævning blev betragtet som en kunstart og ikke som en lavere rangerende kvindesyssel.

Men hvorfor blev den dynamiske duo Bindesbøll og Konstantin-Hansen ikke ordentligt krediteret for deres arbejde? Bindesbøll gjorde til dels, men Konstantin-Hansen, der døde i 1925, er gledet ud af historien. Er det igen igen en historie om en af de glemte/oversete/undervurderede kvinder?

Ja, lidt, men den kommer med en interessant tilføjelse. I et velskrevet kapitel i *Tråde af tid. Frederiksborgs gobeliner*, et superlækkert værk, der ledsager udstillingen, skriver forskningschef Lone Kølle Martinsen om Kristiane Konstantin-Hansen, at hun var grundtvigianer og af den grund

ikke er blevet anset for progressiv nok til at indgå i kvindebevægelsens historie. Grundtvig var jo »en stor, hvid mand!«

Han udfordrede godt nok datidens patriarkalske kristendomsforståelse og understregede, at kvinder har samme værd som mænd, men Kølle Martinsen argumenterer for, at det moderne gennembrud ikke kun har udgrænset kvinder, men også troende kvinder, og man kan også roligt konstatere, at tro og modernitet længe har haft et belastet forhold.

Betyder det så meget for udstillingen? Ja, det gør det, for ligesom skønvirke, strik, broderier, natur og håndværk er vendt tilbage, er det religiøse det også, og selvom Frederiksborgs gobelinudstilling kan virke retrospektiv, er den tværtimod lige til tiden. For ligesom skønvirke var en reaktion på industrialiseringen og fremmedgørelsen, er håndkunstværk, tro og natur(gen)fortryllelse en reaktion på AI og accelerationsamfund.

Og det er måske forklaringen på, at både Frederiksborg Slot, Koldinghus og SMK udstiller gobeliner og taktile tekstiler. Det handler om modstand – mod tiden.

Udstillingen *GOBELIN – i tråd med tiden* vises frem til den 6. september 2026.

Udstillingen er ledsaget af udgivelsen: *Tråde af tid. Frederiksborgs gobeliner*. Redigeret af Tina Langholm Larsen, Lone Kølle Martinsen og Lene Bøgh Rønberg. Med bidrag af Tom Hermansen, Tina Langholm Larsen, Tore Leifer, Lone Kølle Martinsen, m.fl. 236 sider. 299,95 kr. Aarhus Universitetsforlag.

ANNE SOPHIA HERMANSEN

(f. 1972) er kulturkommentator og magister i litteraturhistorie med supplerende fag i filosofi og idéhistorie. Hun skriver om litteratur, tidsånd, dannelse, eksistens og kulturhistorie. Har desuden bidraget til en række antologier og er bestyrelsesmedlem samt foredragsholder.

asmh@weekendavisen.dk